

Nemzeti Társalkodó.

Junius' 30-dik napján 1832.

J e g y z é s e k

az *Egygyesülés* című darab körüli rövid
falusi elmélkedésre.

(Végzet)

Ezekben tehát, némely apróság kivéte-
lek hijján, tűrhetőleg egyezne vélekedé-
sünk; de vannak Pátriota elmélkedésében,
az eddig érintetteken kívül is, még olyak;
melyeknek egészen ellenek kell mondanom.
Azon kérdésre, *mennyivel volt Európának
szebb jussa Amérikában, mint egy haza véd-
nek érdemmel nyert kis birtokához?* kereken
azt felelem, hogy ennek sokkal több és szebb,
mint amannak. Adott 's kapott sebekkel szer-
zette birtokát azon haramia is, ki a' szor-
galmatos atya' vérét ártatlan kisedére fe-
tsentve, amannak szerzeményét elrablotta;
vérrel vásárlotta birtokát azon hős lelkű vi-
téz is, ki Fővezérét, a' haza' megtartóját,
tulajdon testével fedezve a' dühös csapások
ellen, egy kis telek' igazi nemes birtokossá-
vá tévődik: de valyon a' két szerző jussa
egyenlő é? szép 's nemes a' Magyar nemesi
birtok alapja, csak nem kell azt elformát-

lanítani. Vigyázzunk édes Pátriota, *ne sies-sük-el* (108. l.) *a' dolgot*, mert *vízi puskával* (108. l.) is lehet ártani. Csak gondolja el, ha valaki bérohanna töltött vízipuskával Pátriota' író szobájába, 's tüzet, égést kiáltva, jól megöntözné (hihetőleg kedves terhűró) asztalát, hogy tetszenék az ily felebaráti szeretet? 's pedig Pátriota, még ennél is szerencsétlenebb oltalommal szerette hazáját, midőn a' N. Társalkodóból olyakat olvas ki, melyek ott teljességgel nincsenek, 's a' melyeket nagy gondolatlanság vala csak szóra is hozni, és éppen ezért nem is kívánok ismételni. Némely rossz az által hozódik elé, hogy születése előtt nevet adunk neki, 's ezt tudni kellene a' jövődő-mondóknak. Hagyjon bekét édes Pátriota a' prophetizálásnak, ne oltalmazzon ilyen formálag bennünket, bizza ezt ügyesebb és szerencsésebb kezekre. — Több helyeken, (103. 122. l.) úgy látszik szavai fontossága nevelésére *nagyokról* is szól Pátriota, de nem írja miféle nagyokat ért. Nagy gazdákat, vagy nagy pazérlókat? nagy hazafiakat? vagy mi nagyokat ért nem tudhatjuk, 's pedig kellene tudnunk, mert valamint a' testi világbeli komponákban nem igen használják ellensújjnak a' gyapjas 'sákokat, noha nagyságok ellen ki fogást senki sem tehet; úgy a' józan értelem mérő serpenyőjébe vetett mérő-nehezékeknek sem elég kimerítő tulajdonságok a' nagyság, inkább lévén szükség a' sújjosságra (pondus specificumra). Ugyan ily tekintetből a'

kard (104. l.) sem elfogadható ellensújjnak. Említ ugyan a' *história* * egy Gallus fejedelmet, ki a' már magokban hamis mérőnehezékekhez kardját is oda tette; de ezen mérés módja kedvetlen kimenetelű lett a' Gallusokra nézve. Azt sem hagyhatom helybe minden esetre, hogy *nehezebb a' fegyver* (104. l.) *mint a' toll*; mert sok, nagyon sok függ a' fegyvert, 's tollat forgató kéz milységétől. Emlékezzünk a' Scanderbég kardjára, 's azt se felejtsük, hogy kivált az újabb historia, több oly tollakat mutat, melyek győzedelemmel forgattattak fegyverek ellen is. — A' *materialismus*' (107. l.) *epidemiajától* való félelme Pátriotának, nyelvbéli járatlanságból ered. „*Az Istenen kívül más*“ szavait az Egygyesülésnek: *Istennel egygyüttre* kívánná változtatni. Hát ugyan: *Péteren kívül Pál is ott volt*, azt teszi Pátriotának, hogy: *csak Pál volt ott, de Péter nem?* ha azt, ugyan kár! mert Pátriotának a' 109-ik lapon tett kérdésére való realis feleletért, lehet hogy az úgy nevezett Reformátorok, a' Gr. Széchenyi munkájira igazítják Pátriotát, ezekben pedig alkalmasint oly értelemben fordulnak elő magyar szavaink 's kifejezésink, mint az Egygyesülésben, 's a' N. Társalkodó hasonló szabásu darabjaiban. A' mint jegyzéseim elején is érintettem, ugyan csak feltettem vala magamban hinni, hogy Patriota, a' N. Társ. szavait nem szántszándékkal magyarázta félre, 's e' hitnek több

helyeken szép hasznát is vettem, de annyit sehol sem, mint mikor olvastam Patriota ezen szavait: *Azonban igazgatásunk (112 l.) sincs úgy elszünnyadva, hogy az Egygyesülés' szavai szerint, éppen cséplőnek valóok foglalnák-el merőben zöld asztalainkat.* Azt megírta híven Patriota, hogy a' saját-ságot jusnak vérszi; jó lett volna azt is megírni, melyik szót vette *merőben*, és *zöld asztalainknak*. Gonosz patriota Patriota. Félre az oly darabokkal, melyben tiszteletre méltó zöld asztalainknak ily megfontolatlan oltalmazását látjuk. Ha én Patriota elmélkedésében csak két szó helyett tészek tetszésem szerint egyebet, higye-el Patriota, olyakat olvasnak elmélkedéséből hogy maga is elijed rajta. Bízunk a' régi classicusok' variánsokkal teljes codexeik' magyarázójira az interpolatiot. — Az igaz *nevelni* (111 l.) *mívelni kell a' vadakat*, (kik ezek a' vadak?) *hogy a' havasalj is elfogadhassa a' világosság sugárait*; de jegyezzük-meg, hogy a' nevelők's tanítók szemeknek előre hozzá kell szokva lenni a' világossághoz, osztán a' *csend és el nem sietést* (111. l.) talám nem kellene oly erősen ajánlani, mert nekem úgy tetszik, nem igen siettük-el még a' mívelődés dolgát. Hiszem, a' mint maga Patriota láttatik hinni (111. l.), még földünk sincs megmívelve a' míveltség magva elfogadására. Az is megeshető, hogy a' kiket Patriota magvetőknek néz, azok legfeljebb is csak mívelők; valyon nem késnek-meg, a' vetéssel? Nál-

lunk ugyan a' szántóföldek nagyobb részét hevertetéssel kövéritik, 's lehet hogy a' lélek szántóföldjeire nézve sem rossz ez a' mód; de hiszem heverésbe nem volna hiányunk, mert kilencz száz esztendő bizony szép idő. Az el nem sietést ajánló sorainak, régi jó szokás szerént, erőt igyekszik adni Pátriota egy deák *sat cito, si sat bene* közmondással is, de az a' baj hogy *cras, cras, post multum cras, dilabitur aetas* is deákul van, osztán a' mostani gonosz világ előtt csökkenni kezdett a' becsek ezeknek a' mindent ígérő semmit sem adó, fejért feketét, jót rosszat egyformálag támogatni kész, csapodár közmondásoknak, kivált ha deákul vannak; mert hazánkfiaji ezen nyelvvél is úgy jártak mint a' dictionumokkal. Száz meg száz esztendőn által tanulák, azon reménységgel, hogy a' mivelődés' útján ugyan csak fognak haladni, 's most boszszankodással kell észrevenniük, hogy Európának csak nem minden népei megelőztek minket, 's a' deák Phrasistákat tanuló gyermekek sorában hagytak. Valyon meddig ül még egész nemzetünk a' Rhetorica Classisban?

Én nem csak akarom hinni, de hiszem is valósággal, hogy Pátriota, sem ellenségeskedést, sem személyes bántást nem fog jegyzésimben találni, fedezvén engemet is Patriotának ezen kérdésbe foglalt paizsa: *a' gondolat (122. l.) szabadságánál mi méltóbb saját?* 's éppen azért, hogy különböző úton haladunk ugyanazon cél felé, könnyű

lesz békeességben élnünk. Az idő mutatja meg melyikünk választott jobb útat. Ha csak ugyan, szándékom ellen, úgy találná Patriota hogy olajjal (122. l.) jártam a' haza oltárán égő tűz körül: reméllem abban az esetben sem fog félni a' veszedelemtől, mert úgy tetszik nekem, Patriota is a' vízipuskás (108. l.) hazafiak közzül való; én pedig egy régi világbeli könyvből azt olvastam, hogy az olaj csendesíti a' hánykodó vizek hullám-lását. Nevemet én sem teszem-ki, mert a' do-logra nézve mind egy, két szóból áll é ne-vünk vagy háromból, 's csak azt jegyzem még meg, hogy talám nem árt vala a' *tiszta Magyar* (123. l.) *érzés, egyenesség* ösz-szes kifejezésére, a' deák szó helyett magyart választani. Kolo'svár Aprilis 24-dik 1832.

Polgár Gyula.

Kállai Ferencz úrnak, a' Székelyek-ről írt munkájára tett Megjegyzések (folytatása).

Ehez tészem az 1464-ki metalis levél extractusát; ugyan csak a' K. F. Káptalanból, melyben e' van: *Licet inter ipsos Siculos Sedis Aranyos, et nobiles de Toroczko* ratione, et praetextu metarum ipsorum dudum fuisset Lis, tamen ad talem pacis, et concordiae devenissent unionem ut iidem erectiones et reambulationes metarum inter praenotatos *Siculos Sedis Aranyos, et Nobiles de Toroczko* reambulare commisissent inde flecten-

do versus *Lapidem Castr*i ad unum campum, ubi duas metas novas terreas, quarum una in parte orientali Siculis Sedis Aranyos, aliam vero a parte occidentali separantes *Nobilibus de Toroczkó* erexissent, et de eodem campo gradiendo ultra ad gradus maximi montis vulgo Kengürth, qui mons *Vártöve*, *praecise supra Civitatem Toroczkó* adjacet, super cujus aciem seu dorsum eundo usque dum ad quandam metam Dni Episcopi Transylvaniensis et Dnorum Capituli Albensis pervenissent, ibi reambulationes *metarum praedictorum Sicularum, et nobilium de Toroczkó* terminassent. etc. Datum Feria 5-ta pxima post Festum Divisionis Apostolorum A. D. 1464. Toroczkó tehát régi Vár volt 's a' *Nobiles de Toroczkó* nem Coloniák. —

Tovább ugyanazon Káptalanból nova donatioját 2-dik Lajos Királynak de a 1516 melynek ide tartozó szavai ezek: Ludovicus Rex etc. Cum nos debitum habentes respectum ad Fidelitatem ect. Fidelis nostri Egregii Francisci filii quondam Ladislai, Filii Nicolai, Filii Stephani, Filii Comitis Eliae, alias Elyzeus (valyon nem ez az Elyzeus íratik é hibáson Chelleusnak?) de Toroczkó Totale Castrum Toroczkó nuncupatum in cujus Dominio progenitores suos ab antiquo *perstitisse*, seque etiam de praesenti persistere, et super eodem Castro Litteras quoque efficaces habuisse quarum fragmenta nonnulla, sigillaque dissecta per ipsum, nostrae

Majestatis in conspectum allata, nos quoque vidisse testamur eidem Francisco, Antonio, Petro, et Mathiae, Filiis suis ipsorum haeredibus, et posteritatibus universis, novae Donationis titulo in perpetuum contulimus ect.

A' 3-dik megjegyzésre, tett észrevételre.

A' Székely nemzetről.

Az író (p. 163.) maga hozta fel a' negyedik Bela 1252-ki levelét, melynél fogva azt állította, hogy azon levél határ-örsségre mutat, mert terra *Zék* nem egyéb mint Örhely. — inconsequens észrevételnek látszik tehát az: hogy *Zék* három határok között fekvő, ebből a' névből kevés erősséget lehetne venni. — Hasonló inconsequens következtetés talán az is, hogy ha a' Székelyek Limitaneusok voltak, ex primo Instituto (a' mit én tagadok), az ellenség reácsapását nem nekik kellett legelőbb szenvedni, 's így nem a' Székelység tette volna az Avantgárdát mindenkor. —

Nem mondtam én azt sehol, hogy a' Székelyek nem őrzötték a' magok határok széleit, 's azt más idegennel őrzötték volna! Idegen seregek sem volt helye a' Székely földön, ezt 1555-en bátron mondhatták. Úgy azt is, hogy hadat, fegyvert adnak a' Vajda urak zászlója alá, mert volt is olyanféle telep elég mely a' Vajda zászlója alatt szolgált, kivált midőn a' Vajda egyszersmind Sicularum Comes is volt, 's mikor Sigmond

Király 1427-ki levele szerént, a' Királynak minden székben megvolt a' maga Civitas Regalissa, Conditionariussai, privilegizált különbféle telepítései, Oláh, Bissenus szerzetes Ordok etc.

Hogy a' Székelység szintúgy mint minden Vármegye a' maga széleit őrzötte, kétséget sem szenvedő igazság; hogy pedig Erdélynek Vármegyékre való felosztásában is megvolt az a' gondoskodása, hogy minden Vármegye elérkezhessek az Ország széleinek őrzésére, mutatja az is hogy minden Vármegye úgy volt felosztva, hogy annak végei a' szélekre kinyúltak, sőt még Küküllő Vármegye is, melyre adok itt elé egy levelet:

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Benkő Jó'sef specialis Transilvaniájából in
M. S. S.

§. VI. Accesserunt ad Comitatum Albensem ex Comitatu Küküllő loca sequentia *Sylva ingens Mikóiana supra Malnasum*, in cujus ambitu olim existebant Pagi 'Sombor, et Gerebentz item Arapataka. Has possessiones a. 1349 ad Comitatum de Küküllő spectasse evincunt Litterae metales Capituli Ecclesiae Transilvanicae de a. 1549. penes Mandatum Ludovici Regis; quarum sequens est Extractus:

Ludovicus Rex etc. Dicit nobis Magister Jacobus Filius Myko de Hidvég sua, item Joannis, Michaelis, Nicolai, Petri, Filiorum Dominici, ac Joannis, et Stephani

fratrum suorum patruelium in personis ; quod quaedam Possessiones eorum *'Sombor Gerebentz*, et *Arapataka* vocatae, in *Districtu de Küküllő* existentes, reambulatione, et ab aliarum possessionibus metali separatione plurimum indigerent ect. Datum in Felvintz secundo die Festi nativitatis B. Virginis a. D. 1349. Nos igitur mandatis Vestrae serenitatis obtemperare cupientes, ut tenemur, una cum praedicto Magistro Gregorio Aulae Caesareo Milite, ad hoc deputato, nostrum hominem, scilicet Discretum Virum Magistrum Petrum, Archi Diaconum de Kysd, socium, et Canonicum nostrum, ad praemissa mandata pro testimonio duximus transmittendum. — / Central University Library Cluj

Qui demum exinde redeundo nobis unanimiter retulerunt, quod ipsi in festo exaltationis S. Crucis ad facies Possessionum *'Sombor*, et *Grebentz* accessissent, evocatisque universis Vicinis, et Commetaneis ect. statuissent, reambulassent, novas metas erexissent ect. Et dum facta reambulatione, erectione metarum, et statutione praedictarum possessionum domum venire vellent *Chene Blasius Filius Michaelis*, et *Petrus ex parte Communitatis Sicularum de Districtu Sebes* veniendo, talia eis dixissent verba, quod si eos ante reambulationem, erectionem metarum, et statutionem praedictarum possessionum praevenire potuissent, eosdem a praemissis prohibuissent, et si prohibere alias noluissent eosdem receptis frenis Equorum,

a praemissis prohibuissent, aperte tamen non contradicendo, quos personaliter, et totam Communitatem Siculorum de Districtu Sebes, eodem die exaltationis S. Crucis et in facie ipsarum possessionum 'Sombor et Grebentz ect. evocasset. Hogy a' Székelység a' magyar Királyoktól szabadságokat' is kapott az úgy van, de inkább hiszem azt, hogy a' szabad nemzetnek több szabadságra nem volt szüksége, mint mellyel bírt, hanem csak az abban való oltalomra, 's hogy hoc sensu tézsen Verbötzi is bizonytságot, de Siculis nobilibus Privilegiatis. —

Abból, hogy Tötör-Vármező, 's több Vármegyében is vannak olyan várak, melyeken szabadságok megerősítése terheivel feküdt azoknak őrzése, lehet ugyan következtetni, hogy a' Székelyek is, a' kiknek hasonló várjak volt, azokat tartoztak őrizni, de valamint azok a' Vármegyék lakóji azért, hogy őr nagysághoz tartoztak, nem nevezettek Székelyeknek úgy a' Siculia lakóji sem azért nevezettek Székelyeknek, mert őr állók-, védlőknek állittattak-fel, hanem önként következik, hogy a' kiknek tulajdonok volt a' föld, melyet nem Király adott nekik, őrzötték is a' magok földét, 's hogy arra jobban elérkezessenek, szabadságokban megerősítették a' Királyok által is. —

Azt sem mondom én hogy a' Királyok Erdélyt finitima provinciának nézvén, a' legrégibb időkben is nem gondoskodtak minden módokon erősíteni a' biródalom szé-

leit, sőt Sigmond Decr. 5-to a 1435. minden szélbeli várak, castrumok és munitiók vedelmét, önnön maga királyi kezessége védelme alá vette; de még is csak oda kell vissza jönnem, hogy azok a' telepek soha Siculusoknak nem neveztettek; 's nem is voltak Székelyek; nevezetesen a' *Bissenusokról* tagadom, hogy ezek Székelyek lettek volna. Pray Diss. Crit. in annales vet. Hunnor. p. 170. nota r. ad egy 1192-ki levelet elé, mely szerint a' Bissenusok azokkal a' szabadságokkal ajándékoztattak-meg, melyekkel a' Székelyek bírtak, 's ebben az adománylevélben is, ezek Proculcátoroknak, nem Székelyeknek neveztetnek, az a' hely melyet az Író Béla Jegyzőjéből fel hoz, Cap. 57. azt mutatja, hogy Zulta contra furibundos *Teutonicos collocavit non paucos Bissenos*, e' felett éppen a' Bissenusok ellen hadakoztak gyakran a' Székelyek; azt mondja 'Sigmond Király 1405-ben 2-ik Decretuma praefatiojában §. 4. *Regnum nostrum Variis saepe afflictionibus, interdum per Bissenos, aliquando per Tartaros, ob munitionum carentiam, et defectum pertulit detrimenta.* Itt felhozom Engelt Geschichte des Ung. Reichs T. 1. p. 93. A' Bissenusokat Moson környékébe telepítette Zulta, hozta őket a' mostani kis Oláhországból a' Petsenegek közül. Ezek külön Comes alatt állottak, *Ezek, és a' Székelyek tették az avantgárdát: Machten den leichten Vortrab des ungrischen Heeres*

aus, aber nach und nach verschmolzen sie, wie die Cumaner mit den Ungern in ein Volk.

Ezek azonban mégis megtartották a' neveket Bisseni Bessi, nem neveztettek Siculusoknak, pedig limitum Custosoknak telepítették. — Így telepítettett a' 2-dik Petseneg Colonia is Thonuzoba által Borsod, Heves, és Külső Szolnok Vármegyékbe-is (Ibid. p. 97). Erdély Szt. István idejében a' Bissenusok által ostromoltatott p. 125, 129. — Második István 1116-ban a' Székelyeket, és a' Bissenusokat küldötte a' Csehek ellen. Ibid. p. 120. 1146-ban Geyza alatt a' Bissenusok és Székelyek tették az avántgárdát Heinrich ellen. Ibid. p. 236. *b*) Abból hogy nem mindenkor 's nem csak egyedül a' Székelyek tették az avántgárdát nem következik hogy ők nem állottak volna in prima fronte az ellenség előtt. — Ha több erő jött ellenek, 's ha volt miből, több erőt kapcsolni hozzájuk, többet is adtak melléjük. Arra a' kérdésre pedig, hogy minek hívták a' Székelyeket, az előtt hogy határ-őrök lettek, ha ez csak ugyan igaz volna? könnyen felel az észrevétel, így: *Ló-fő nemzetnek.* De a' Görögök Scithae Hippomolgi Scithae Hippolitiknek; tehát Scitháknak nevezték, a' kikről Verböczi azt mondja: quos corrupto quodam vocabulo Scitulos appellamus. Éppen ezen észrevételekből olvasom azt is, hogy a' Görög íróknál már *Sikelek, Skopik, Siculiták, Siculusok* egy forrásból származott elnevezések, fenállottak. *Siculus* tehát nem

annyit teszen mint *Lófő*, nem annyit mint Hippomolgi v. Hippoloti, 's nem annyit mint *Limitum Custos*, Graenzer. c) Hogy az őrálló classissa a' Székelyeknek, nem tartozott a' lófői rendhez: újra állítom; legyen bár igaz a' miben most is kételkedem, hogy 3. classissa lett volna in origine a' Székely nemzetnek, 's legyen hogy nem a' Militaris Ordo volt Trium Generum, hanem a' nemzet merőben; mert ha szintén kétség felett való is az, hogy mindnyájan nemesek 's mindnyájan a' haza védelmére egy formán kötelesek voltak is, annyi bizonyos hogy a' Lófőség gradus volt, melyre a' Primipilaris classisból fel kellett lépni, következőleg ezt a' kötelességet suo modo viselték, p. o. nem ment a' Primor soha addig út csinálni, piquetet őrizni, 'sat. míg a' Pixidarialis classis arra elégséges volt; 's így a' Lófő sem addig, míg a' sor ötöt nem ütötte, ha szintén a' tereh viselés suo modo egyforma volt is.

Nem erőszak tette tehát azt, hogy az alsóbb classisok másféle terheket viseltek, melyeket a' felsőbb nem viselt, hanem az emberi nemzethen világ kezdetétől fogva, 's a' Székelységen a' megtelepedések előtt is fenállott különbség, a' tisztviselés, vagyonosság és erő, melyet soha egy ráhátra vonni nem lehetett, 's nem is lehet. — Minden ember ugyanazon egyféle munkát, dolgot soha nem vitte végbe. Az őrálló classis tehát nem volt befoglalva a' Lófő classisba, valamint a' Libertinus nem volt Magyar Mágnás, Senior.

A' negyedik megjegyzésre tett Észrevételekre.

A' Székely Nemzet régi elosztásáról.

Carion Chronikája nem azért volt felhozva, mintha többet is nem lehetne tudnunk vitéz magyar eleinkről más Írókból is, hanem azért hogy a' Scythák Székelyei' várai minémüségük inkább kitessék, nem kőfalakból állottak azok, hanem földvárakból, árkokból, szekerekből, sátrokból, melyeket nagy lovas erő kerített-bé. —

Ha a' Székely földre a' Septem Castrensis Regio neve illet, melyről Erdély Siebenbürgennek neveztetett, 's ha igaz, hogy a' Székelységnek ereje főként a' lovasságból állott, 's itt látunk legtöbb honnyi árkot, széket, érthető: hogy az ilyen telep, szék, (Castrum) lakossai mért neveztettek Székelyinek, 's erősíti azon állatásomat hogy *Zekufeu* a' Béla Jegyzőjéből provocált helyen, ad igaz értelmet a' Székely névnek. —

Ha a' trium Generum kifejezés nem régiebb 1409-nél, a' Primorok már ezelőtt külön Castét (Ordot) nem formáltak, mert csak Mátyás Király után nyomoztathatik ez a' Primori Classis elválosztása, azonban a' Militaris Ordoja a' Székelyeknek már az előtt lehetett három classisra felosztva.

(Végzete következik.)

Személyeket béljegző vonások.

1). Néhány évek előtt lebetegedék az esméretes Krukowiecki Gnrlnak hitvessé, 's fiat szüle. Constantin Nagyherczeg ajánlá magát az ujszülött keresztatyjának: melyre Krukowiecki az ajánlást jelentő Tisztnek jelenlétében, két Lengyel közkatonát hivata, fijas helyben megkeresztelteté, 's ezeket fogadá inkább komáknak; azt izenvén a' Nagyherczegnek: hogy igen sajnálja ugyan, de fija már megkereszteltetett.

2). Don Pedrót, ki 1357 lépe a' portugalli thronusra, egyedül azért nevezték kegyetlennek, mivel személyes tekintet nélkül szolgáltató ki az igazságot. — Egy fő nemből való Kanonok csizmadiáját megölé; nem sokra becsülvén egy szegény köz-embernek életét, ha bár számos árvák maradának is utána, büntetésül *csak az isteni szolgálattól tiltá-el* az ítélő törvényszék a' Kanonkot *egy esztendőre*: 's e' mellett még sajnálkozána rajta a' nemesek. De a' meggyilkoltottnak fija ezen büntetést a' tettnek nagyságához képest csekélynek ítélvén, atyja halálát bosszulva ölte-meg annak gyilkossát; 's büntetésül *csak a' csizmavarástól tiltá-el* őtet Don Pedro *egy esztendőre*.

(*Vége a' fél-esztendőnek.*)

